

Datum
2025-02-03

Instans
Kommunstyrelsen
Dnr KS 2024-00728 1.1.2.1

ALTERNATIVT FÖRSLAG

Svar på remiss av promemorian Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi

Kommunstyrelsens beslut

Borås Stad tillstyrker remissen, men gör flera medskick.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen agerar remissinstans i ärendet ”Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi” från Klimat- och näringslivsdepartementet. Remissen innehåller förslag till en reformerad och moderniserad avfallslagstiftning för att förebygga avfall och öka materialåtervinningen så att Sverige ska kunna nå de inom EU överenskomna målen på området. Förslagen förtydligar avfallsansvar och föreslår bland annat att länsstyrelsen ska ta över fler delar av tillsynsansvaret från kommunerna. Vidare föreslås att varje kommun ska tillhandahålla en anläggning för insamling av hushållsprodukter som kan återanvändas. Anläggningen föreslås vara kostnadsfri för människor och företag att hämta produkter för återbruk. Ett sådant system föreslår remissen ska finnas i varje kommun senast 2027.

Remissen har vidareremitterats till Borås Energi och Miljö AB och Miljö- och konsumentnämnden som båda tillstyrker remissen samt ger vissa medskick.

Borås Stad tillstyrker remissen, men gör flera medskick. Medskicken noterar bland annat vissa nya kostnader för kommunen, **samt** att förslaget om att ge länsstyrelsen tillsynsansvar behöver förtydligas om tillsynens omfattning. ~~samt framför kritik mot att föreslagen anläggning för återanvändbara hushållsprodukter kan nyttjas kostnadsfritt av vinstdrivande verksamheter.~~

Promemorians innehåll

I promemorian lämnas förslag till en reformerad och moderniserad avfallslagstiftning för att förebygga avfall och öka materialåtervinningen så att Sverige ska kunna nå de inom EU överenskomna målen på området. Europeiska kommissionen har utfärdat en varning till Sverige om att landet risker att inte nå målen. Förslagen från Klimat- och näringslivsdepartementets remiss syftar till att komma till rätta med det genom att öka resurseffektiviteten, skapa långsiktighet och bättre planeringsförutsättningar för företag och

kommuner och främja investeringar i innovativa tekniska lösningar. Vidare lämnas förslag för att stärka och effektivisera tillsynen på avfallsområdet för att undvika snedvriden konkurrens och ökad illegal avfallshantering.

Den föreslagna avfallslagstiftningen tydliggör ansvaret för avfallsproducenten, både för behandling och kostnad. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska besluta om en nationell avfallsplan, med underlag från Naturvårdsverket. Avfallsansvariga ska säkerställa att insamlat material sorteras ytterligare för att möjliggöra materialåtervinning. Vid lämning av avfall till en avfallsförbränningsanläggning ska den som lämnat avfallet även lämna uppgifter om hur det har producerats, sedermera sorterats samt om det får förbrännas. Uppgifterna ska kontrolleras av avfallsförbränningsanläggningens verksamhetsutövare. Skälen är främst att för mycket återvinningsbart avfall går till förbränning i Sverige.

För kommuner innebär ändringarna bland annat att kravet på kommunala avfallsplaner bortgår i och med införandet av den nationella. Ansvaret för avfall i detaljhandel med livsmedel, matfett och kontorspapper föreslås flyttas från kommunen till den yrkesmässiga verksamhet som producerat det, som exempelvis en restaurang. Kommunen kvarstår dock som andrahandsansvarig och kan komma att behöva ansvara för sådant avfall under vissa omständigheter.

Kommuner ska senast år 2027 tillhandahålla ett insamlingssystem för återanvändning av produkter från hushåll, produkter vilka ska vara kostnadsfria för privatpersoner, företag eller sammanslutningar att hämta på anvisad plats. Insamlingen ska kunna göras enkelt av den som vill lämna återanvändbara produkter, men då obevakade insamlingsplatser ofta leder till nedskräpning föreslås att inlämning sker på bemannade avfallsstationer. Personal på stationen ska bör genomföra kontroll av att produkten är lämplig för en andrahandsmarknad samt att de inte är stöldgods. Efter av kommunen beslutad tid har utgått för den återanvändbara produkten ska den anses och hanteras som avfall. Syftet med den föreslagna lagen är att öka återanvändningen och förhindra skapandet av icke-återvinningsbart kommunalt avfall, något som EU-kommissionen påpekat att Sverige måste ta större ansvar för.

Kommunen föreslås se till att avfallsverksamheten särredovisas i enlighet med god redovisningssed. Vidare tas kommunens generella tillsynsansvar för avfallshantering bort, och länsstyrelsen får tillsynsansvar för kommunal avfallshantering. Länsstyrelsen ska även få besluta om en yrkesmässig verksamhet själv får hantera sitt kommunala avfall. Lagen föreslår även enhetliga krav på och undantag för fastighetsnära insamling av avfall. Samtliga ändringar föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Remissvaren

Borås Energi och Miljö AB tillstyrker remissen, men har ett antal synpunkter. För förslaget om ytterligare sortering för att möjliggöra materialåtervinning önskar bolaget ett förtydligande. Avser lagförslaget att ställa krav på sortering av insamlat restavfall för att sortera ut exempelvis plast innan förbränning måste

det tydliggöras. Förslaget om att kommunalt andrahandansvar för avfall från detaljhandel med livsmedel anser bolaget är kostsamt för kommunen.

BEMAB ser positivt på att lagen avser förtydliga gällande avstånd för fastighetsnära insamling. Bolaget önskar att man utvecklar förslaget ytterligare och gör ett ställningstagande gentemot Boverkets riktlinjer att insamling av mat och restavfall skall ske inom 50m från trappuppgången.

Vidare anser bolaget att förslaget om insamling för återanvändning kan medföra betydande kostnader för kommunerna både när det kommer till utrymme och drift. Att det behöver vara kostnadsfritt för den som hämtar avfallet anser BEMAB är problematiskt, i synnerhet i de fall denna tjänst som belastar taxekollektivet, det vill säga alla som betalar avfallstaxor, nyttjas av vinstdrivande verksamheter. Att säkerställa en likabehandling av aktörer som efterfrågar återbrukade produkter kan bli en både svår och kostsam utmaning.

Miljö- och konsumentnämnden tillstyrker remissen och ser positivt på remissens förslag på förändringar och förtydliganden av olika aktörers ansvar för avfall, men noterar att när avfallsansvaret tillfaller privata verksamhetsutövare kan kommunens tillsynsinsatser behöva öka. Nämnden ser positivt på att länsstyrelsen föreslås besluta om att vissa verksamheter får hantera sitt eget avfall då det ger enhetliga bedömningar i hela länet, vilket är nödvändigt för verksamheter som agerar i flera än en kommun.

Gällande förändringar i tillsynen på avfallsområdet noterar Miljö- och konsumentnämnden att för avfallstransporter, handlare, mäklare och yrkesmässiga insamlare så har idag både kommunen och länsstyrelsen ett ansvar för att utöva tillsyn. Nämnden anser det lämpligt att länsstyrelsen blir ensam tillsynsmyndighet för dessa då det innebär att tillsynsansvaret blir tydligare.

Vidare gällande tillsynsansvar ska enligt förslaget länsstyrelsen ta över tillsynsansvaret över kommunernas skyldigheter att sköta avfallshanteringen enligt miljöbalken, något nämnden anser är positivt. Det framgår dock inte av förslaget vad länsstyrelsens tillsynsansvar över kommunernas avfallshantering innebär mer specifikt – omfattas endast själva insamlingssystemen eller om det även gäller anläggningar som är en del av systemet, som återvinningscentraler.

I frågor om ökad återanvändning och materialåtervinning anser Miljö- och konsumentnämnden att det är positivt att varje kommun ska tillhandahålla ett insamlingssystem för återanvändning av hushållsprodukter. Nämnden understryker att kraven för ett sådant system måste tillåta samarbeten med existerande aktörer på verksamhetsområdet återanvändning.

Miljö- och konsumentnämnden är avslutningsvis positiva till att den som samlat in avfall separat ska lämna vissa uppgifter till avfallsförbränningsanläggningen - hur avfallet producerats, vilken förberedande behandling avfallet genomgått och att avfallet får förbrännas. Däremot anser nämnden att kraven blir egenkontroll för avfallslämnaren, då förbränningsanläggningen kommer ha

svårt att verifiera uppgifterna – kontrollen måste utformas på ett sätt så uppgifterna verkligen kan hanteras och inte bara blir en administrativ formalitet.

Borås Stads yttrande

Borås Stad ställer sig positiv till remissens förslag. De föreslagna förändringarna i avfallslagstiftningen kommer medverka till att EU:s mål om materialåtervinning kan uppnås samt att lagstiftningen blir tydligare för både verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheter. **Förslaget om kostnadsfri upphämtning av insamlade hushållsprodukter innebär ökade möjligheter för återanvändning. Det förenklar för den enskilde som inte längre har användning för produkten och underlättar för de som har behov av den. De eventuella problem som kan behöva hanteras i samband med detta överskuggas av fördelarna. Detta är ett steg mot en cirkulär ekonomi och minskad resursanvändning.** Även om förslaget i stort är positivt så anser Borås Stad att flera förtydliganden behövs samt ger egna förslag till reformeringen. Borås Stad tillstyrker remissen, men gör flera medskick:

- **Kap 5.3 Förändringar i kommunens ansvar**
Förslag på ett kommunalt andrahandansvar för avfall från detaljhandel med livsmedel kan bli kostsamt för kommunen.
- **Kap 6.2 Förändringar av länsstyrelsens och kommunens tillsynsansvar på avfallsområdet**
Förslag att ge länsstyrelsen tillsynsansvar över kommunens avfallshanteringsskyldigheter behöver förtydligas angående om tillsynen endast gäller kommunens insamling av avfall eller även systemets återvinningscentraler.
- **Kap 8.1 Insamlingssystem för återanvändning**
~~Förslag på kostnadsfri upphämtning av insamlade hushållsprodukter för återanvändning kommer bli kostsamt för kommunen. Det är problematiskt att en tjänst som bekostas av taxekollektivet kan nyttjas kostnadsfritt av vinstdrivande verksamheter.~~
- **Kap 8.3 Fastighetsnära insamling**
Borås Stad anser att förslag på lag om avstånd för fastighetsnära insamling bör utvecklas gentemot Boverkets riktlinjer att insamling av mat och restavfall skall ske inom 50m från trappuppgången.
- **Kap 8.9 Krav på ytterligare sortering för att möjliggöra materialåtervinning**
Förslag om ytterligare sortering för att möjliggöra materialåtervinning kräver förtydligande. Om lagförslaget avser att ställa krav på sortering av insamlat restavfall för att sortera ut exempelvis plast innan förbränning måste det tydliggöras.
- **Kap 8.12 Mottagningskriterier för avfallsförbränningsanläggningar och samförbränningsanläggningar**
Förslag på mottagningskriterier för avfalls- och samförbränningsanläggningar riskerar att bli en administrativ formalitet

utan egentlig kravbild då förbränningsanläggningen inte kan kontrollera avfallslämnarens uppgifters korrekthet.

Beslutsunderlag

1. Remiss av promemorian Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi (KN2024/02249)
2. Yttrande från Borås Energi och Miljö AB över remiss av promemorian Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi
3. Beslut och yttrande från Miljö- och konsumentnämnden över remiss av promemorian Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi

Beslutet expedieras till

1. kn.remissvar@regeringskansliet.se
2. Kopia till kn.cks@regeringskansliet.se

Kristdemokraterna

Helena Ishizaki
Magnus Sjödahl
Hans Thornander

Moderaterna

Annette Carlson
Marie Jöreteg
Hasse Ikävalko
Björn-Ola Cronander
Elvira Löwenadler

Sverigedemokraterna

Andreas Exner
Kristian Silbvers
Martin Sörbom
Björn Qvarnström